

IDENTITET U PROMJENI
1 Pt KAO REAKCIJA NA PROBLEME KRŠĆANSKE MANJINE
ZASJEDANJE RADNE ZAJEDNICE PROFESORA NOVOGA
ZAVJETA NJEMAČKOGA GOVORNOG PODRUČJA
Salzburg, 18. – 22. veljače 2013.

Mario CIFRAK

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Vlaška 38, p.p. 432, 10 001 Zagreb
mario.cifrak@ofm.hr

U Salzburgu, u nadbiskupijskom centru za obrazovanje i konferencije St. Virgil održano je zasjedanje radne zajednice profesora Novoga zavjeta njemačkoga govornog područja od 18. do 22. veljače 2013. godine. Ovogodišnji skup okupio je pedeset i tri sudionika iz Austrije, Njemačke, Švicarske, Češke, Mađarske i Hrvatske, a s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu sudjelovao je prof. dr. Mario Cifrak. Tema zasjedanja bila je Prva Petrova poslanica, tj. »Identitet u promjeni. 1 Pt kao reakcija na probleme kršćanske manjine«. Prvo predavanje održao je prof. dr. Christoph Gregor Müller s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Fuldi. Naslov njegova predavanja bio je »Izabranici kao stranci. Teološko određivanje prebivanja u 1 Pt«. Da bi objasnio identitet izabranih stranaca, predavač je pošao od analize preskripta Poslanice (1 Pt 1,1-2) te 1 Pt 1,15 i 2,2.5. Navodio je imena rimskih provincija i geografskih područja. Židovska dijaspora bila je velika i brojna, a kod naslovnika Poslanice pretpostavljeno je poznavanje Pisma. Oni su enklava društva i imaju iskustvo razlike, a autor ih poziva na autentičan život. Predavač je povukao paralele s Ovidijevim djelom *Epistulae ex Ponto* kao literaturom egzila i utjehe.

Poslije toga predavanje uslijedila je diskusija, a potom i rad u seminarima. Predmet seminara bio je odlomak 1 Pt 2,11 – 4,11. Pod vodstvom moderatora rad se odvijao na spomenutom tekstu, njegovoj strukturi, sintaksi i stilu.

Pri studiju toga dijela vodilo se računa o strukturi cijele Poslanice i njezinim unutarnjim odnosima s 1 Pt 2,11 – 4,11. U čitanju teksta posebno je naglašena intertekstualnost, tj. starozavjetni citati ili aluzije, tradicija o Isusu, ranokršćanska predaja kao takva, *corpus Paulinum* kao i ostale veze (redakcija evanđelja, Djela apostolska, ostale poslanice, Otkrivenje Ivanovo, apokrifi itd.).

Poslijepodnevno predavanje održao je sociolog prof. dr. Karl Gabriel iz Münstera. Predavanje je bilo naslovljeno »Izlazak iz društva većine. Sociološko osvjetljenje«. Mogućnost da se iziđe iz društva većine na temelju religijskih pretpostavki i motiva pripada dostignućima osnovne vremenske revolucije. Prva Petrova poslanica već u prvom retku govori o naslovnici kao »izabranim strancima u dijaspori« i time ističe temu cijele Poslanice. Okretanje novoj vjeri drži naslovnike na distanci prema društvu većine. Oni su postali stranci u vlastitom društvu. Sociološka osvjetljenja Prve Petrove poslanice su: stranac kao društveni tip; stigmatizacija, isključenje i strategije obrane od stigme; društvena situacija kognitivnih manjina; sekta kao društveni oblik kršćanstva, pitanje modernosti vjere. Autorov zaključak je da Prva Petrova poslanica, koju se čita kao savjet za rješavanje današnje krize Crkve, traži nove poglede na odnose laika i klerika u Crkvi, dosljedno prihvaćanje pluralističko-religijskog nazora na svijet, ostvarenje situacije tuđine i marginalnosti vjernika u radikalno-pluralnom svijetu, naglašavanje slobode vjere i osposobljavanje za izbor i odluku u vjeri, uvjerljivi način života kao prvotno svjedočanstvo vjere i odlučno traženje međusobne odgovornosti za vjeru.

Prvi radni dan zaključen je posjetom salzburškoj katedrali pod vodstvom njezina župnika i prelata Balthasara Sieberera i koncertom koji je za nas priredio p. Philipp Meyer, OSB u benediktinskoj nadoplatiji sv. Petra.

Drugi radni dan, kao i prvi, započeo je zajedničkom jutarnjom molitvom. Prijepodnevno predavanje imao je prof. dr. Karl Matthias Schmidt iz Gießena. Predavanje je bilo naslovljeno »Židovski Petar na helenističkoj bini. Prozopopeja u kontekstu situacije zajednice u 1 Pt«. U tom predavanju iznesene su sljedeće teze:

1. Već prema postavljanju cilja pragmatična nakana pseudoepigrafskog spisa može se postići ne samo varkom nego i fikcijom, prozopopejom.
2. Fikcija ima doduše niže autoritativno vrijednosno mjesto negoli varka, ali ju se može bolje prilagoditi situaciji čitatelja preko granica plauzibiliteta insceniranja autora. 1 Pt 5,1 možda prekoračuje tu granicu.
3. Autor Prve Petrove poslanice poznao je Matejevo evanđelje i Djela apostolska.

4. Prva Petrova poslanica napisana je kao reakcija na procese protiv kršćana koje je provodio Plinije Mlađi u Bitiniji i Pontu, dakle u drugom desetljeću II. stoljeća.
5. Pitanje o jezičnoj kompetenciji tobožnjeg autora i njegovu poznavanju Septuaginte ne igra nikakvu ulogu s obzirom na fikciju, jednako kao i uzimanje stoičke misli u argumentaciji i formalno oblikovanje spisa po grčko-rimskoj retorici.
6. Na primjeru Petrove slike prema Djelima apostolskim Petar je mogao poslužiti kao idealan lik za ustrajno svjedočenje vjere pred sudom. Patnja zbog neprijateljstava okoline i strah zbog denunciranja ne pripadaju naprotiv ili samo ograničeno Petrovoj slici koja nam je prenesena.
7. S obzirom na izbor teme, uzalud se traže jasna prilagođavanja Petrove slike situaciji naslovnika u Prvoj Petrovoj poslanici.
8. Ne može se odrediti prepoznaje li se u opisu »Babilon« šifra za Rim kao anakronizam.

Diskusijom i seminarima završio je radni dio. Poslije sjednice radne zajednice sudionici su se uputili prema sveučilišnoj kapeli gdje je svetu misu služio msgr. dr. Alois Kothgasser, SDB, nadbiskup Salzburga. On nam se priključio i na zajedničkoj večeri te nas i osobno pozdravio. U staroj auli sveučilišne biblioteke večernje predavanje naslovljeno »Patrističke perspektive 1 Pt« održao je prof. dr. Andreas Merkt iz Regensburga.

Posljednji radni dan započeo je molitvom Jutarnje, a predavanje je imala prof. dr. Gudrun Guttenberger iz Hannovera pod naslovom »Sudioništvo u Kristovoj patnji. Konstrukcija identiteta u 1 Pt«. Prvi dio predavanja posvetila je pojmu identiteta, osobito prema Georgeu Herbertu Meadu. Preuzimanje i korištenje pojma identiteta u tumačenju Prve Petrove poslanice išlo je prema profilu njegove krize kod naslovnika. Riječ je o posljedici obraćenja i povredi identiteta od strane društvene većine. Za konstrukciju identiteta 1 Pt pomaže pripisivanje identiteta »Izraela« (usp. Iz 28,16), egzistencije kršćana u dijaspori (usp. 1 Pt 4,16) i sudioništva u patnji Kristovoj (usp. Iz 53).

Ovogodišnji susret završio je poslijepodnevnom posjetom i obilaskom Salzburga od franjevačke crkve do zgrade Pravnoga fakulteta. Sljedeće zasjedanje radne zajednice trebalo bi se održati za dvije godine u Würzburgu.